

САНА ОЛОХ

Х а н ы т
1981 жыл алтыннын
15 күнүттөн тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААҒЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАН
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҒЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№67 (6515). 1987 сж. Бэс ыйын 4 күнө.
ЧЭПНИЭР

Сыаната
3 харчы.

ОРОЙУОН БААҒЫНАЛАРЫГАР

Бу күнүргө оройуон бааһыналарыгар сүөһү аһылыга буолар културалары аһым үмүрү-бүн эрэр. Итинтэн салгыны элбэх сыллаах от сизэтин аһылыга кунриэхтэр.

Оройуон үрдүнэн 105 гектарга хортуоппуй олордук олохтоох. Билигин туругунаан Эрилик Эристин аатынан совхозна 25 гектарга, Субуруускай аатынан совхозна 10 гектарга олордук уонна.

Бэс ыйын бастакы күннэригэр хайытһаа-та. Тууну температур бэс кыраадыска тийи-түһүтэлээтэ. Одуруот-чуттар расаданы ха-һытһа быйдаһпат дьаһаллары ылыах-таахтар. Дьуһуурусту-балары олохтоохтаах-тар.

Хайытһаа расадата «Мындааһы» совхоз-на туруга үтүгэй. Бү-гүтүгүттэн одуруот си-рингэр көһөрүүнү саа-лыахтар.

А. МАКАРОВ.

ҮЛЭ ОСКУОЛАТА

— Кыргыттар, хаһыат үлэинтэрэ кэллилэр. Та-һырдыа сырдыкка тахсан хаартымскага түһүн, — дин-дин «Мугудай» совхоз Тө-лөйдөөбү отделеиниетин уурааһынайа Андрей Ногоинцын сылдыа үөрү-бүөх иһин быһытынан турбалар, буючукалар, долборунтар быыстарынан хаһман элэстэһэр.

— Света... Тани... Сар-гы... — кыргыттар чааан куоластара бэйэ бэйэлэрин ыһырсаан итинтэн-мантан чуораан буолан лыгыһа-һа түһүлэр.

— Былырын сайын би-һиги отделеиниет үлэит-линнэн кылычтарбыт нэмгэр үбүс сылларын үлэин хааларга тылаам-мат арыс ыныһыт бу-баатлар, — дини билиһи-нэриин уурааһынайа.

— Оройуондун хаһы-тын бэрэс бэлэбит, — дини кыргыттардан биирдэстэ-рө. Ынычаах үөрүн кур-дук нүрүө үрдүгэр кэчи-гирэччи олордун кыргыт-тар бары күлэс түһүлэр.

— Үс жыл производствө-үлэһэббит, — дини

билиһи үлэиниет мичат-комсомольскай коллектив-тарбыт «Төрүт» уонна «Чэчир» тустарынан «Са-на олох» мэдэитин сыр-датар. «Вочуот дуоскаты-тыр» да тахсыта-абыты-ныт, кэрэ-бэлэ даталарга рапордоталаан да тура-быт. Былырын сайын Лена Уларова ыстатыһа-тыгар критикага хабыл-лыбыппыт. Үлэсэ сити-һилэр да, итэстэр да тэһгэ баар буолалларын быһытынан ити барыта сөптөөх, — дини «Чэчир» ферма старшаа Саргы Сивцева лоп-баачы били-ги үлэитигэр сыһыаным быһааран биэрэр.

Мугудай орто оскуола-тын 1984 сыллаахха бү-төрбүт кыргыттар кыла-бынан тутуспутунан биир коллективна Төлөй отде-леиниетигэр үлэин тах-сарга быһаарыныттар. Уте сэлэ, бииргэ үөрөмүт.

нэмгитин бэлэбит дьуөгэ-лэргиниет олох суолугар бастакы хардыылары оҕо-руу, туһутар, эмнэ улахан дьол. «Мугудай» сов-хоз салалтата үс жыл ана-раа өттүгэр отделеини-ет аһы ыһан кэбиспата-ра, киһилэр бадаларын учуоттаабытыгар кыргыт-тар махтаалара улахан.

Кэлин кэмге Төлөй от-делеиниет социалистиче-скэй куоталаһымыга оро-йуонга мэдэитин бас-тыннар аһааннарыгар иһэр. Быйытты кыстык адыс ыһдаах соруудах-тарын кыргыттар бары аһа-ра толорон иһэлэр. «Чэ-чирдэр» биирдик фураж-най ыһахтан 1046 кг үрүт илгэни ман былаан-наах соруудахтарын 52,5 бырыһыан аһардылар. Саргы Сивцева, Алексан-дра Максимова, Татьяна Сивцева көрдөрүүлэрэ ба-рыларыттан үрдүк. Вадэ-разитһан үлэиниет «Тө-рүт» ферма коллективна кыстыктыаах соруудаһын 33,2 бырыһыан аһаран иһэр.

Эдэрдэр саананы хорсун-

нук олоххо киллэрэллэр. Татьяна Сивцева уонна Виктор Смирников көбү-лэһиниетиниет иккиһин сменанан үлэһэбиттэр.

ЫВСЛКС райкома уон-на совхоз администрация-та былырын күһүн кыргыттары барыларын Ру-мыннаах ыһан күөлөй-дэллэттэр. Көрбөтөхтөрүн көрөн, быраатты норуот олохун билсэн кэлбиттэр. «Олус үчүгэй дойдуга сылдыбыппыт эрэри. Те-лөйбүт барахсаны аһан аһа кэлбиппит», — дьаһа-лар кыргыттар.

Бу күнүргэ дьуөгэли-лэр «Угуохтар» сайылы-на көстүлэр. Туһа буруо-та былааһыктаах айылга минниһэс сытынан туол-бут алаастарга, чаранна-ра киһилэр көхтөөх күл-сүүлэрэ иһиллэр. Биир-һылааска үөрөмүт уола-тар Ийэ дойдуларыгар ытык нэстэрин төлөөн эр-тиһэн кэлтиһэн эрэл-лэр. Кыргыттар үрүт илгэни аһах тута көрсө-лөр. Эдэр дьон сэрэниэн кылар кэһиэ туһунан кэл-сэтэллэр. Киһилэр иһик-ти дьылдаларын үлэни, үө-рө-ди кытта сибэстиилэр.

Ним медик, ним педагог, ним тыа хаһаайыстыбатын специалиһа буолуохтарын бадараллар.

Билиһи фотокорреспон-денттэр П. Оконешников фототугар үбүс сылларын ыһаһыкытһабыт кыргыттар (хангастан) Авгу-стина Николаева, Анна Сивцева, Анна Андросова, Дарин Красильникова, Александра Максимова, Саргылана, Татьяна Сив-цевалар уонна Светлана Захарова кэһэһиҥи ыһага бараары туралларын кө-рөбүт.

С. ЯКОВЛЕВ.

ССКП КИИН КОМИТЕТЫГАР

ССКП Киин Комитета «ССКП КК арыгылааһыны уонна ал-коголизм туоратымыга туһаайылыбыт уураахтарын олоххо киллэрин хааһыттын итиннэ бу үлэни күүһүрдэр туһунан» боһуруону көрдө.

Ылыалыбыт уураахха ССКП КК «Арыгылааһыны уонна ал-коголизм туоратар дьаһаллар туһунан» 1986 жыл ыам айын 7 күнүгөдун уурааһа аһылаһыттан ааспыт көм устатыгар миннэ уонна мнэстэ-лэргэ арыгыта суох чэбдик олох сирин бигэрэтиһэ, арыгылаа-һытты тулуйууллубат быһылы-майгыны үскэтиһэ биллэр-көстөр үлэ ыһытһыбыта бэлэ-тэһэр. Ити обществога сир-майгы быһыты-майгытын чэбдиктирдигэ, үлэ дьэсипи-линнэтин уонна правопорядоһы бөгөртүгүгө көмөлөһөр. 1986 сылыа итирдэр утахтары туттуу 1984 сылы кытары тэһэстэххэ иһин төгүл көрүгэ аһыһаата. Борууулаан сибэстээх үлэ би-риэмэтин сүтэрин сарбыһыһа. Мэдэитрэһитэһэ аһылыбыт дьоннор аһаһаннара үс ыһымт биирһини, арыгылааһынан си-бэстээх буруйу оҕоруулар ах-сааннара 26 бырыһыаннан ач-чатыһыһылар. Производствө уонна олоххо-дьаһахха дьэһи-һин аһыһаата. Авто-саахалта оһоллоһуу аһаһаа биллэрдик аһаһаата. Дьоннор өлүүлэрэ дой-дуга үгүс сыллар устатыгар аан бастаан аһыһаһыһа.

Ааспыт икки жыл практиката туруоруллубут соруу — билиһи обществобыт олохтунан арыгы-лааһыны туоратыны — кыаллар кыахтааһын бигэрэтиһэр. Бу сылаһа оһоһулар дуулуру со-ветскай норуот итинтэн өйүүр.

Итин тэһэ бу үлэ хаһа ба-рытыгар сөптөөх дьаһалардаах-тык, кэмэһиннэхтик уонна утумнаахтык ыһыһаллар буолба-тах. Билиһигэ арыгылааһыны утары охсуһуута сир аһын кэһи фронт үскэтиһиннэ бу проблемаларга партиянай уонна общественнай тэһэлтэлэр ба-

кэһилэр туоратыһаа иһиктэр, куораттар уулуссаларыгар ити-ринтэр эмнэ көстүлэһэн эрэл-лэр. Сорох республикаларга, кыраайдарга уонна уобаластар-га 1987 жыл бастаан кьарталы-гар арыгылааһын содулугар бу-руйу оҕоруу элбэтэ.

Итир, сэрэтэр үлэ көдүүһэ өссө даһам наһыһах. Ордук партия үгүс чилиһинэрэ, ол иһи-гэр сорох салайар үлэиттэр, алкоголь утары сокуоннары кэ-һэччилэргэ эһэлэһтэ, аһыһы-бат буолуу холобурун көрдө-рөттөр, оттон сорохтор ити дьаһалыһа ыһаһыһа туу-һулуубат. Партиянай тэһэлтэлэр арыгылааһыны утары охсуһуу боһуруостарыгар мэдэитин чуолкай, принципиальная пози-цияны тутуһар буолбатахтар. Народнай депутаттар үгүс олох-тоох Советтара, профсоюзнай, комсомольскай тэһэлтэлэр, айар сокуоттар лассинайдык туттал-лар. Маассабай информация средстволара, «Знание» обще-ство тэһэлтэлэрэ ыһтар антиал-когольһай пропагандаларын ак-тивнэһа наһаата. Арыгыта суох чэбдик олох сирин иһин про-пагандаһа ССРС Медициһкэй наукаларын академиятын уче-найдар уонна специалиһтара активнай, кэмэһиннэх пози-цияны ыһаһа иһиктэр. Арыгы-та суох чэбдик олох сирин иһин охсуһар Бүтүн Союзтааһы добровольнай общество тэһи-лэтэр өссө да биллэбэттэр-нос-түбэттэр.

Социальная инфраструкту-ра сайыһаһыһа уонна куль-тура уонна спорт материальнай базаларын кэһэтиһэ, ону ха-һаайыһыны туһаныһа кэһэ миннэстэрэ уонна ведом-стволар, олохтоох партиянай уонна советскай органныр, хол-боһунтар уонна предриятиелар салайааччыларын үлэһитигэр биллэр-көстөр оһулууу оһоһу-лубата. Нэһилиһиннэ, ордук улаһтан эрэр оһолор, сыһы-а-

лаһыһаһын тэһийи саамай сы-тыы уонна тирээн турар про-блеманан буолар.

Наркологическай сулуусалар материальнай базаларын бөгө-рөтүгүгэ уонна улаһарын көдүү-һүн үрдэтиһэ сөптөөх боһомто-ту уурулуубат. Нарколог-врачтар квалификацияларын таһыма на-һыһах.

ССКП Киин Комитета 1987 жыл бастаан кьарталыгар аас-пытка тэһэстэххэ ССРС Гос-агропромун предриятиеларыгар винограднай арыгылары итин-на коньяк оһоһуһтары оһорон таһаарыны улаһтыһаһыһы-ты адыс сыһыһанна баар. Олохтоох органныр аһаһаһа-тариттан кэһини кэмгэ кэһэ регионнарга, ордук Молдавияга, Татарскай, Удмуртскай уонна Коми АССР-дарга, Алтайскай кыраайга, Белгородскай, Ви-ницкэй, Киевскай, Курскай, Ли-пецкэй, Смоленскай, Сумскай, Тюменскай, Черновицкай, Чер-касскай уобаластарга, сааһону сүүрдүү элбэтэ, оһуоха элбэх сааһар аһыһаһыһаллар. Ити арыгылааһыны туоратар үлэни куораллыһы, экономическай уонна сир-майгы өттүнэ сүг-һөн охсуһуу оһорор.

Бырааһы араһаһыһыһы ор-ганнар арыгылааһыны, алкого-лизм, итирдэр утахтарынан эргиниһи, ордук сааһону сүүрдүү, утары охсуһуута сөптөөх активнэһи көрдөбөт-төр. Бу дьаһала милиция уча-стковай инспектордарын, народ-най дружинниктар, обществен-ность оруоллара наһыһах.

Үскэһит быһымы-майгы олох-суйбут дьаһалыһы утары охсу-һууга уоскуһуу өйүн-саһаатын, ону тэһэ ыһаһаһтартан уонна дуустартан саллыһы туора-тар боччумнаах итиннэ утаһы-тыһыһаһа дьаһаллары эрбээр.

ССКП Киин Комитета союз-най республикалар Компартия-ларын КК-рыттан, партия край-

ССРС Верховнай Советын Президиумугар

Сааһону сүүрдүү утары охсуһуу көдүүһүн салтым үр-дэти наадатынан сибэстээһи ССРС Верховнай Советын Пре-зидиума «Сааһону сүүрдүү иһин эһипэтиннэс туһунан» Ыһаах таһаарда.

Ыһаһыһан сааһону эбэтэр дьэһэ оһоһуһлар аһын уоһаах итирдэр утахтары бэлэһиһиһи уонна харайыһы, итин сэрэ эр-гинэр сылаһа суох оһору оһорор аппараттары оһоруу уонна ха-райыһы 100 солкуобайтан 300 солкуобайга дьэһи ыһаһаһа кө-рүһиһэх администрациянай нэс-тэһиһэ тирэһтэр бэрэздэгэ олохтоһо. Администрациянай ыһаһаһа не дьаһаа органныр-нан (милициянан) түһэриһиһа.

Администрациянай нэстэһи түһэриһиһитин кэһиниһи биир жыл иһигэр итиник буруйу оһоруу хатылаһаһыһа, холо-буһаһа эһипэтиннэс туттулууһа уонна иһи сыл бөддьөһтөөх көһөрүүнэр үлэһи эбэтэр 200 солкуобайтан 500 солкуобайга дьэһи ыһаһаһаһа наһааста-һаһа.

Дьэһэ оһоһуһлар уоһаах итирдэр утахтары эргинэр сыла-һах бэлэһиһиһи итиннэ ха-райыһы уонна батарыһы иһи, итин тэһэ эргинэр сылаһыһа сааһону сүүрдэр аппараттары оһоруу, харайыһы уонна бата-рыһы иһи холобуһуһаһа эһипэ-тнэс оннуһан хаалларыллар.

Кууруссалар көтөллөр

ДУДИНА, Красноярскайтан Таймырга аан бастаан көһө-рү кууруссалар салтын суолу-нан көтөн кэллилэр. Киһилэр «Потарнай» совхоз ферматын үскэтиһтэр.

(Бүтүүтүн 3-с стр. көр).

(ССТА).

